

SERİ
SERIE B

CİLT
TOME XXII

SAYI
FASCICULE I

1972

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

REVUE DE LA FACULTÉ DES SCIENCES FORESTIÈRES
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL



ORMAN KAYNAKLARIMIZDAN OPTİMAL FAYDALANMA YÖNÜNDEN ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ İLE İLGİLİ SORUNLAR VE TEDBİRLER *

Prof. Dr. Savni HUS

Bilindiği gibi I. ve II. ekonomik kalkınma plânlarının ana hedefi, çeşitli sanayi sektörlerinde ve bu meyanda orman ürünleri sanayiinde de önemli ölçüde bir genişlemeyi sağlama temeline dayanmaktadır. Ormancılık sektöründe bu konu üzerinde her iki devrede yapılan çalışmalar sonunda orman varlığının saha ve yıllık verim bakımından bilinenenden fazla bulunması sonucuna dayanılarak Milli Ekonomide bu sektörün hissesine düşen bir katkıda bulunulabilmesi gayret ve çabası ile kamu ve özel endüstri tesislerinde mevcutlarını reorganize etmek ve bunlara yenilerini katmak suretiyle geniş ölçüde bir operasyona girilmiştir.

Böyle bir operasyona geçişte genel ve temel ekonomik prensipler açısından çeşitli orman ürünlerine, bunların mamullerine olan iç ve dış talep miktarları ile bunların elde edilmesi için gerekli olan ham madenin mevcudiyeti ve ekonomik bir şekilde temini imkânları ve nihayet endüstriyel teşebbüslere geçmek için yurdumuzda halen mevcut olan ekonomik ve teknik şartlarla bunların ıslah ve ikmali için gerekli görülen hususların araştırılması maksadıyla Orman Genel Müdürlüğünce de orman kaynağı ve orman ürünleri sanayii geliştirme ön projeleri; RAO özel fon projelerine esas olmak üzere hazırlanan raporlar şeklinde bazı çalışmalar yapılmıştır.

Ancak, halen orman ürünleri sanayiinin geliştirilmesi bakımından 4 - 5 birbirinden farklı tahmin ve sonuçları ihtiva eden projelerin hazırlanmış olduğu görülmektedir. Nitekim I ve II. nci 5 yıllık plânlarda henüz envanter çalışmaları bitmeden hazırlanan projelerde 14 adet kereste fabrikasına ilâveten 2 adet kereste fabrikası, 2 yonga - levha, 1 lif - levha ve 2 adet de ambalâj fabrikasının kurulması programlaştırılmıştır.

*) 6 Mart 1972 tarihinde Orman Bakanlığınca tertiplenmiş olan «Türkiye Orman Kaynaklarından Optimal Faydalanma» Seminerinde tebliğ olarak sunulmuştur.

İkinci projede ise envanter çalışmaları sonucuna göre ormanların üretim kapasitesinin o güne kadar bilinenden fazla oluşunun tesbit edilmesi üzerine I ve II. nci 5 yıllık plânlarda programlaşırılmış olanlara ilâveten 13 adet kereste fabrikası, 14 adet kontrplâk fabrikası, 19 yonga ve 2 adet lif - levha fabrikası ile 12 adet diğer tesislerin kurulması projelendirilmiş ve bunlar için toplam olarak yaklaşık 436 milyon TL. lık gümrüklü yatırıma ihtiyaç olduğu tesbit edilmiştir. Bu kapasite artışlarında filvaki çeşitli mamullerin ihraç edilebileceği düşünülmüş ise de bu mamullere ait dış pazar etüd ve araştırmalarının yeteri hassasiyetle hesap edilip edilmediği bilinmemektedir. Nitekim 1970 yılında AET ile ilgili orman ürünleri sanayii konusunda İktisadî Kalkınma Vakfı kuruluşunca yapılan inceleme ve yayınlanan rapora göre yonga ve lif levhaları, kontrplâk, parke ve mobilya gibi mamulât konularında dış pazarla rekabet imkânlarının çok şüpheli olduğu zira bu sanayii kollarında AET memleketleri mamullerinin gerek maliyet bakımından memleketimiz mamullerine nazaran daha düşük oluşu gerekse AET memleketlerinin bu mamuller yönünden meşbu bir durumda oldukları ve hatta bu sanayi sektörünün fabrikalarını Afrika memleketlerine kaydırma hareketine baş vurduklarının tesbit edildiği ve özellikle parke sanayii bakımından çok iyi durumda olan Fransa'nın dahi odun dışı yapılagelen yer döşemelerinin yaygın bir şekilde kullanılmasına başlaması nedeniyle üretiminde ve ihracatında bir gerileme vuku bulunduğu belirtilmektedir.

Malûm olduğu üzere mmeleketimiz bir kısım orman mahsulleri ve mamullerinin ihracı, maliyetlerinin yüksek oluşu sebebiyle prim ve vergi iadesi suretiyle mümkün olabilmektedir.

Yukarıda bahsedilen iki projeye ilâveten Orman Genel Müdürlüğü tarafından 1969'da hazırlanan 9 ayrı proje ile I ve II. nci 5 yıllık plân hedeflerine ek olarak 20 adet kereste fabrikası, 13 adet kontrplâk fabrikası, 21 adet yonga levha ve 1 adet lif levha fabrikasının kurulması hususu plânlama teşkilâtına intikal ettirilerek bunlara ait dış kredilerin sağlanması hususunda teşebbüse geçildiği anlaşılmaktadır. Bu projelerden ayrı olarak FAO özel fon tarafından da bir proje hazırlanmış olduğu görülmektedir. Bu projede kereste sanayiinde entegre edilmiş tesislerin dışında kalan kereste fabrikaları lüzumsuz sayılmakta, kontrplaâk, yonga, lif levhaları ile kâğıt sanayiinde iç pazarı karşılayacak bir kapasite artışı tecviz edilmektedir. Bu proje görüşüne dayanılarak 1973 - 1982 yılları arasında ilk plânda kâğıt sanayii ve yonga levhaları sanayiine önem verilmek, kereste, kontrplâk ve lif levhaları sanayiini de ikinci plânda dikkat nazarına almak suretiyle kapasite artışlarının buna göre artış ve dağılımlarının yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda ilke ve amaçları kısaca açıklanmış olan 4 proje dışında Devlet Plânlama Teşkilâtınca 1968 - 1970 tarihleri arasında teşvik belgeleri verilmek suretiyle çeşitli tesislerin kurulmasına müsaade edildiği ve bu meyanda FAO özel fon projesinde öncelik tanınan tesislere aykırı düştüğü görülen kereste, kontrplâk, kaplama, kontrtabla, lif ve yonga levhaları gibi yıllık ham madde ihtiyaçları toplam olarak 198,150 m³ tomruk ve 538,040 m³ odun olan tesislerin kurulmasına imkân tanındığı görülmekte ve bu kuruluşların ham madde ihtiyaçlarının ne nisbet ve ölçüde karşılanabileceği hususunda da Orman Genel Müdürlüğünün mütalâasına müracaat edilmediği duyulmaktadır.

Devlet Plânlama Teşkilâtınca verilen teşvik belgeleri sonucunda özel sektörün orman ürünleri sanayiine geniş ölçüde yatırım yapmaya başladığı ve çeşitli adlar altında şirketler kurulduğu görülmektedir. Böylece teşvik belgesi verilen tesislerin kapasitelerinin Orman Genel Müdürlüğünce projelendirilmiş tesislerin kapasitelerini aştıkları ve kamu ve özel kuruluşların yapacakları yatırımların sınırlarının gerçeklere uygun bir şekilde tesbit edilmediği sonucu doğmaktadır.

Orman ürünleri sanayii konusunda hazırlanmış bulunan 4 - 5 projeden ve Devlet Plânlama Teşkilâtınca teşvik belgesi verilmiş bulunan tesislerde ön görülen kapasite artımı ve bunların çeşitli odun endüstrisi kollarına dağıtımını esaslarında meydana gelen farklılıkların yeniden tetkiki zarureti, kapital ve ham madde israfını önlemek bakımından günümüzün ve toplantımızın en önemli bir sorununu teşkil ettiği düşüncesindeyim.

Ormanlarımızın üretim potansiyeli ile çeşitli orman ürünleri sanayiinin talebi ve endüstriyel kapasiteler hakkında bugüne kadar yetkili meslektaşlarımız tarafından yapılmış olan incelemelere göre kereste sanayii, tek vardiyeye üzerinden tam kapasite ile çalıştırılabildiği takdirde 1982 yılı iç tüketimi karşılayabilecektir. Düşük kapasite ile çalıştırılan ufak ve gelişmiş teknolojiye yoksun fabrikalarda ise âtil kapasite meydana geleceğinden bunlar için lüzumundan fazla kapital yatırılmasına kesinlikle lüzum görülmemektedir.

Teşkilâtımıza ait fabrikaların tam kapasite ile çalıştırılması ve bununla ilgili olarak yüksek maliyetin düşürülmesi suretiyle hem iç tüketimin karşılanması hem de dış pazarlarda rekabet imkânının kazanılmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir. Şüphesiz ki, bu düşünce genel ekonominin bir koşulu olması nedeniyle projelendirmelerde müşterek bir hareket noktası olmalıdır.

Bıçkı sanayii ile ilgili olarak kontrplâk ve kereste yerine iç tüketimde bir ikame materyali olarak yer alan yonga ve lif levhaları sa-

nayi kollarının da bıçkı sanayii ile entegre edilmesi suretiyle ham maddeden azami faydalanmayı sağlamak ve maliyetleri düşürmek mümkün olabilecektir.

Memleketimizde bir dev sanayi haline gelmek tendansı içerisinde bulunan ve ham maddesinin yaklaşık olarak % 40'ı nı odun teşkil eden selüloz ve kâğıt sanayii, artan nüfus karşısında iç talebi karşılamak bakımından bir kısım odun ham maddesinin dışarıdan temin zaruretinde bulunması dolayısıyla döviz sarfını gerektiren bir sanayi koludur. Gerçekten memleketimiz selüloz ve kâğıt endüstrisi kapasitesi halen iç talebin yaklaşık olarak ancak % 65 'ini karşılayabilmekte ve gerisi ithâl edilmektedir. 1970 programına göre dahilden karşılanamıyan kâğıt ve özellikle gazete kâğıdı için 185,5 milyon TL. lık ithalatın ön görüldüğü anlaşılmaktadır.

DPT kâğıt sektörü özel ihtisas komisyonunun raporunda 1968 - 1980 yılları arasında yapılacak olan kâğıt ithalâtının artacağı ve 1980 yılında bunun 782,9 milyon TL sına yükseleceği bildirilmektedir. Buna göre kereste, kontrplâk ve plâka sanayii kapasiteleri iç tüketimi karşılamaya yeterli iken selüloz sanayiinde nüfus artışı ile ters orantılı olarak bir talep açığı ile karşılaşmaktadır. Bu bakımdan bu sanayi kolunda bir kapasite ilâvesine mutlak bir zaruret vardır.

Milletlerin kültürel ve ekonomik seviyelerinin yükselmesinde önemli bir yeri olan ve bu bakımdan dünyada endüstriyel maddeler arasında 5. sırada bir harika olarak nitelendirilen kâğıdın kullanım yerlerinin gittikçe artmakta olduğu da hesaba katılırsa memleketimizin orman ürünlerinin değerlendirilmesinde kâğıt sanayiine ağırlık tanımak ve bu dev sanayi kolunun ham madde talebini imkânlarımızın azami-sini kullanmak suretiyle karşılamak zaruretinde olduğumuz kanaatindeyim.

Kurularak işletmeye açılmış ve açılması ön görülen selüloz ve kâğıt sanayiinin odun ham maddesi talebine kısaca değinmemiz, üretiminin ne miktarının bu sanayie tahsisi gerektiği hakkında bir fikir vermek için lüzumlu görülmektedir.

Ağaç türü gözetilmeden bu tesislerin odun talebi yaklaşık olarak şu şekildedir :

İzmit	:	280,000
Çaycuma	:	328,000
Aksu	:	190,000
Dalaman	:	215,000

798,000 ~ 800,000 m³

Bu miktara Balıkesir'de faaliyete geçecek olan fabrikanın 300,000 m³ ihtiyacı ile Antalya'da kurulması tasavvur edilen fabrikanın talebi olan 600,000 m³ de ilâve edilirse yakın bir gelecek için yaklaşık olarak 1,900,000 m³ odun ham maddesi talebiyle karşılaşmış olacaktır.

Ayrıca özel sektörün memleketimizde ilk defa büyük ölçüde işletmeye açmış bulunduğu Viking tesislerinin de 50.000 m³'e ulaşacağı söylenen kavak talep ettiği de duyulmaktadır.

Böylece memleketimiz kamu ve özel sektöre ait selüloz ve kâğıt sanayiinin 1980 yılına kadar teşkilâtımızdan 2 milyon m³'e ulaşacak olan ham madde isteğinde bulunacağını bugünden dikkat nazarına alarak üretim potansiyelimizi bu amacın gerçekleştirilmesi yönünden ayarlamak zaruretiyle karşı karşıya bulunmaktayız.

Selüloz ve kâğıt sanayiinin odun ham maddesi ihtiyacını devamlı bir şekilde bu sanayi teknojik şart ve isteklerine uygun bir şekilde karşılaması yönünden gerek teşkilâtımız gerekse SEKA'ca müştereken karşılıklı anlaşmaya dayanan teknik ve ekonomik tedbirlerin acilen düşünülmesi her iki müessesenin ve binnetice memleket ekonomik kalkınmasının sağlanması yönünden zaruridir.

Ham maddesinin % 40 'ını odun teşkil eden selüloz ve kâğıt sanayiinin orman teşkilâtıyla koordine bir çalışma içerisinde bulunmadığı ve bu nedenle gerek ham madde talepleri gerekse fabrikaların kuruluş yerleri bakımından çözümünü her iki müesseseyi de müşkül şartlar içerisinde bırakan durumların meydana geldiği cümlemizin malûmudur. Millî ekonomi yönünden her iki müessesenin gerekli koordinasyonu sağlamasında mutlak bir zaruret vardır. Ayrıca Devlet Plânlama Teşkilâtının selüloz ve kâğıt sanayiini orman ürünleri sanayii içerisinde mütalâa etmesinin zorunlu olduğu hususu da gerekçeleri ile plânlama teşkilâtına anlatılmalıdır.

Her iki müessese arasında koordine bir çalışmanın mevcut bulunması nedeniyle meydana gelen mahzurların en önemli tarafı bölgeleri itibariyle ham madde üretimi miktarı ile —diğer orman ürünleri endüstrisinde olduğu gibi— selüloz ve kâğıt sanayiinde de endüstriyel kapasite arasında bir dengesizlik bulunuşu ve bunun bir sonucu olarak da sanayi kapasitesinin üretim kapasitesini aşmasıdır.

Bunun tipik bir örneğini sayın meslektaşımız Özdemir Demirtaş Zonguldak, Kastamonu, Amasya projesinin incelenmesi sonucu olarak vermiş bulunmaktadır. Gerçekten İzmit ve Çaycuma gibi dev selüloz ve kâğıt sanayii tesislerinin muhtaç olduğu ham maddeyi sağlama durumunda olan bu bölgede ayrıca modernize edilen kereste fabrikasına

yapılacak tahsisler ile kontrplâk, yonga levhaları gibi sanayi kolları için ön görülen ham madde tahsislerine ilâveten ayrıca Devlet Plânla-
ma Teşkilâtı tarafından bu bölgede yılda 14.000 m³ tomruk ve 59,600
m³ odun ham maddesi işlenecek olan endüstriyel kuruluşlara teşvik
belgelerinin verildiği anlaşılmaktadır. Toplam kullanacak odun üretim
kapasitesi 1,954 milyon m³ olan bu bölgeden mevcut endüstriyel kuru-
luşlarla maden ocaklarının ham madde ihtiyaçlarının karşılanmasında
güçlüklere maruz kalılabileceğinden endişe edilmektedir. Bu bakı-
ndan memleketimizin en verimli orman kaynağına sahip olduğu bilinen
bu bölgede mevcut endüstriyel ve diğer kuruluşların teknolojik istek-
lerine uygun düşecek ham maddeyi devamlı olarak ve bu kuruluşların
gayelerine uyacak şekilde karşılamayı sağlamak üzere gerekli düzenle-
melerin amenajman prensipleri ve tekniği icaplarına göre yapılması
zaruri görülmektedir.

Aynı durumun Antalya projesinin tahakkuku halinde de meydana
gelmesi muhtemeldir. Genel Müdürlük donelerine göre Antalya ve Is-
parta'nın yıllık etası toplamı 1,526,675 m³ olduğu ve bundan 1971'de ist-
tihsal edilebilecek endüstriyel odun miktarının 957,589 m³ bulunduğu
ve fakat bunun ancak 706,618 m³'ünün üretilebildiği geri kalanının ise
bugünkü şartlar içerisinde istihsal edilemediği bildirilmektedir.

Antalya'da bahis konusu olan 130,000 ton/yıl sülfat selülozu fab-
rikasının selülozluk kâğıt odunu ihtiyacı 600 - 650 bin m³ olduğuna gö-
re bu miktarın ve ayrıca mahallinde mevcut ambalaj sanayii tesisi ile
kurulması düşünülen entegre kereste sanayii tesisi ihtiyacının devam-
lı bir şekilde karşılanabilmesi imkânlarının ekonomik, teknik yönleri ile
ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir.

Kanaatimizce Antalya'da bir Kraft selülozu tesisinin kurulması
ve bunun tam kapasite ile çalışmasının sağlanması suretiyle bir taraf-
tan Kızılçam ormanlarımızın memleket ekonomisinde önemli bir yeri
olan kâğıt sanayiinin geliştirilmesine yardımcı olması diğer taraftan
da bu ormanlarımızda gayeye uygun bir şekilde yapılacak olan teknik
müdahalelerle kızılçam ormanlarımızın sistemli bir şekilde rejenere
edilmesi gibi iki yönlü fayda sağlamış olacaktır.

Orman Ürünleri Sanayiinin Plânlanması Bakımından Alınması Gerekli Tedbirler :

Gerek bizlerin uzaktan müşahedelerimiz gerekse teşkilât mensu-
bu sorumlu meslektaşlarımızın daha yakından yaptıkları incelemeler
sonunda tespit edilen duruma göre bugüne kadar çeşitli nedenlerle bi-
limsel ve gerçeğe uygun şekilde genel bir sanayi plânlamasının yapıla-

madığı anlaşılmaktadır. Bunun başlıca nedeni muhafazakâr bir ormancılık politikasından dinamik bir ormancılığa geçiş gibi ekstrem noktalar arasında kalmanın ortaya koyduğu alışılmamış şartlara uymada rastlanan müşküllerin girdabı içerisinde düşmüş olmamızdır. Bununla beraber hepimizin bu konuda alınması gereken tedbirler olarak ortaklaşa benimsiyebileceği hususları özetlemek gerekirse :

1 — Kereste sanayiinde lüzumundan fazla kapasite ön görülmüştür. Bu sanayii bilindiği üzere ancak entegre bir kuruluşa sahip olmak şartı ile rasyonelleştirilebileceğine göre kereste sanayiinin fazla yatırım isteyen sun'i tahta ve lif sanayii ile kombine edilmek suretiyle plânlaştırılması gerekmektedir.

2 — İç talebin karşılanması bugün için mümkün görülen kereste, kontrplâk ve sun'i tahta sanayiine karşılık döviz sarfını gerektiren selüloz ve kâğıt dev sanayiinin ham madde ihtiyacını mutlak surette yurt ormanlarından karşılanması için teşkilâtımızca üzerinde durulan teknik tedbirlerin bu sanayiinin millî gelirin artışındaki katkısının önemi ile orantılı olarak yoğunlaştırılması, millî ekonomimiz yönünden zaruridir.

Bilindiği gibi selüloz sanayii büyük çap ağaç yerine küçük ebatlı, homojen vasıflı endüstri odunu kullanmaktadır. Bu nitelikteki emval yurt ormanlarında mevcut olmakla beraber işletme gayelerinin yeteri açıklıkta belirtilmemiş olması nedeniyle selüloz sanayiinin özellikle şlayferlik odun olarak istediği materyel bu sanayiinin ihtiyacını karşılayacak miktarda verilememiş ve bu nedenle ithâl yoluna gidilmiştir. Bununla beraber ormancılığımızda hızla ilerleyen teknik gelişmeler sayesinde selüloz sanayiinin ihtiyacı bulunan mekaniksel odun hamuru eldesinde kullanılan şlayferlik odun ithalinde bir azalma vukua gelmiştir. Esasen Türk Standartları Enstitüsünce «Mekaniksel odun hamuru ve selüloz imali için» lüzumlu olan oduna ait standart da hazırlanmış bulunduğuna göre teşkilâtımız bu sanayiinin ihtiyacı bulunan ham maddenin teknik şartlara uygun bir şekilde hazırlanması hususunda yükümlü bir duruma gelmiş bulunmaktadır.

3 — Hammadde garantisi ve fiyatlar konusu diğer orman ürünleri sanayii kollarında olduğu gibi özellikle selüloz sanayiinde de üzerinde iki müessesenin ötedenberi çekiştiği bir konu haline gelmiştir. Bunun başta gelen nedeni müesseselerin sadece tek taraflı olarak kendi kârlarını düşünmeleri ve fiyat artışına sebebiyet veren teknik ve idarî tedbirleri karşılıklı anlayışa dayanır bir şekilde almamış bulunmalarıdır. Bu bakımdan SEKA müessesesi olarak bu sektör tesislerinin devamlılığının sağlanmasında ormanın yaklaşık olarak % 40 oranında bu

sanayie katkısı bulunan bir ham madde kaynağı olduğu inancının benimsenmesi ve ormancılık teşkilâtına alt yapı tesisleri bakımından bu müessesese vadedilmiş olan yardımın yapılması gerekmektedir.

Ham maddenin tesislerdeki maliyetinin her iki müesseseyi mentabl bir seviyede tutmaya yarıyacak ve günümüzün şartlarına uygun gelecek bir şekilde hesaplanması ve böylece ham madde maliyetini etkileyici bir sebep olarak gösterilen genel idare, bakım giderleri, tesisat, demirbaş amortismanlar gibi tevzi masrafları ile personel istihdamı politikasında gerekli görülen teknik, idarî, mevzuat ve organizasyon bakımlarından düzeltmeler yapılmalıdır.

Selüloz ve kâğıt sanayiini ham madde kaynaklarımıza göre ayarlamak ve ithalâta muhtaç olmadan artan kâğıt ihtiyacının karşılanmasını sağlamak bakımından her iki müessesese alınması gereken diğer bazı önemli tedbirler olarak :

1) Aralama kesimleri ile elde edilecek olan emvalin kâğıt sanayiine tahsisi suretiyle yaşlı ağaç odunları kullanmaktan ileri gelen randıman düşüklüğü önlenmeli, kerestelik vasıftaki emval kesinlikle bu sanayie verilmemelidir.

2) Kereste fabrikaları artıklarının özellikle Kraft selülozu istihsalinde değerlendirilmesi mümkün olduğuna göre mevcut ve kurulması plânlanmış selüloz fabrikalarının ham madde ihtiyaçlarının temininde bu fabrikaların yakınında mevcut kereste fabrikası artıkları hesaba katılmalıdır.

3) Taşınmasında güçlük çekilen emvalin istihsal edildikleri bölgede kurulacak yongalama tesislerinde yongalanmak suretiyle fabrikalara sevki sağlanmalıdır.

Finlandiya gibi ormanca zengin ve ormanları memleketimizdeki gibi arızalı olmayan bir memlekette dahi son yıllarda dal, tepe tacı, dip kütükleri ve hatta kökler gibi orman artığından sayılan emvalin ormanda yongalamak suretiyle fabrikalara sevkinin temin edileceği. Finlandiya Selüloz ve Kâğıt Araştırmaları Enstitüsü Direktörü olan tanınmış Prof. Jensen tarafından Almanya'da 1971 yılında aktedilen bir kongrede tebliğ konusu olarak beyan edilmiş bulunmaktadır.

4) Mevcut orman servetimizin büyük bir kısmı düşük kaliteli olduğuna göre bunların bıçkı sanayii yerine daha yüksek değer sağlayacak olan selüloz, yonga ve lif levhaları gibi sanayi dallarına tahsisi cihetine gidilmelidir.

5) Selüloz veriminin kullanılan odunun dimensiyonlarına bağlı

olarak değişmesi yanında kalitesinin de bu hususta bir rolü olduğu malûmunuzdur. Bu bakımdan özellikle yapraklı ağaç odunlarının orman ve kâğıt fabrikaları depolarında fazlaca bekletilmeden doğrudan doğruya işlenmesi imkânları sağlanmalı diğer bir deyimle emvalin kesim ile imalâta verilmesi süresi imkân nispetinde kısaltılmalıdır.

6) Maliyet üzerinde nakliyat şekillerinin, yükleme ve boşaltma işlemlerinin önemli bir etkisi bulunduğuna göre özellikle selülozluk odunun ara depolardan veya rampalardan doğruca kâğıt fabrikalarına sevki sağlanmalıdır.

7) Kâğıt fabrikaları civarında hızlı büyüyen yapraklı ve iğne yapraklı ağaç türlerinin yetiştirilmesi imkânları etüd edilmelidir. Bu husus özellikle güney bölgemizin selüloz sanayiinde kullanılabilecek yeğâne ağacı Okaliptüs olduğuna göre Dalaman fabrikasının ihtiyacı olan Okaliptüs odununun karşılanması bakımından Okaliptüs ormanlarımız, geleceği yönünden önemli bir ham madde kaynağı durumuna girmiş bulunmaktadır.

Ayrıca kavak odunu da özellikle yarı kimyasal selüloz istihsalinde elverişli bir kullanım yerine sahip olması bakımından gerek kamu, gerekse özel lif sanayii tesisleri için önemli bir ham madde niteliğini kazanmış bulunmaktadır.

Orman yan ürünlerimizden optimal faydalanma bakımından alınması gereken tedbirlere gelince :

Bu konu birinci ve ikinci plân devrelerinde ihtisas komisyonları tarafından oldukça detaylı bir şekilde incelenmiş bulunmaktadır. Bunu takip eden süre içerisinde ve özellikle üçüncü plân devresi hazırlıklarına esas teşkil etmek üzere orman yan ürünlerimiz arasında gerek iç tüketim, gerekse ihracat yönünden önem taşıyan reçine ve sığla yağı konuları, Orman Bakanlığımızca gösterilen lüzum üzerine geçen yıl bir ihtisas komisyonuna yeniden incelettirilmiş ve komisyonca hazırlanan ilk rapor Bakanlığa sunulmuş bulunmaktadır.

Bu iki yan ürünümüzden reçine konusu, bilindiği üzere gelişmekte bulunan selüloz ve kâğıt endüstrimizin ihtiyacı bakımından özel bir önem taşımaktadır. 1957 yılından itibaren ithalâtı durdurulan kolofan maddesi halen yurt ormanlarından üretilen reçineden elde edilmektedir. Yapılan tahminlere göre halen kızılçam ormanlarımızdan üretilebilecek olan reçine miktarı sınırlı olarak 7 bin ton civarında bulunmaktadır. Buna karşılık reçine kullanan sanayi kollarının ihtiyacı 15 bin tonu aşacak bir seviyeye ulaşacaktır. İhtisas komisyonunca meydana gelen bu açığın kapatılabilmesi için iki imkân üzerinde durulmuştur.

Bunlardan birisi dip kütük odunlarından ekstraksiyon yoluyla kolofan elde etmek ve ekstraksiyon artıklarını da levha sanayiinde kullanmak suretiyle bir nevi reçine entegrasyonunu sağlamak, diğeri de memleketimizde kurulmuş ve kurulması ön görülen sulfat selülozu fabrikalarımızda meydana gelen ve değerli bir yan ürün olan tol yağında mevcut kolofandan faydalanmaktır.

Kolofan eldesini sağlayan bu iki imkândan birincisi Orman Ürünleri Sanayii Genel Müdürlüğünce olumlu bir şekilde etüd edilmektedir. İkincisi imkân olarak görülen tol yağının tasfiyesi suretiyle kolofan elde edilmesi konusu ise tamamiyle selüloz ve kimya sanayiini ilgilendirmekte olup, bu sektörler tarafından ele alınması gerekmektedir.

Sığla yağı ürünümüze gelince : yurdumuza has monopol bir ürünümüz olan sığla yağı, maalesef gerek istihsâl teknolojisi gerekse elde edildiği ormanlar üzerinde gereken önemle durulmaması nedeniyle uzun yıllar ihmal edilmiş durumunu muhafaza etmiştir. Ancak yağın preslenmesi hususu eski ilkel durumundan kurtarılmış ise de yapılan araştırmalardan bugüne kadar elde edilen sonuca göre tatbik edilen kaynatma ve presleme yoluyla bu balzam'ın en önemli maddesini teşkil eden styrol bileşiminin tamamiyle kayıba uğradığı anlaşılmıştır. Sığla yağının elde edilmesinde uygulanacak en elverişli metodun tespiti maksadıyla Üniversite ve Araştırma müesseseleri seviyesindeki araştırmalara devam edilmekte ve böylece değerli bir ihraç ürünümüz olan sığla yağını saf halde piyasaya arz etmek imkânları üzerinde durulmaktadır.

Diğer orman yan ürünlerinden olan palamut, mazi, defne, sumak gibi maddeler üzerinde de istihsal teknolojisi ve değerlendirme hususlarında bazı araştırmalar yapılmış ve bunlardan bir kısmının standardizasyonu esasları sonuçlandırılmıştır. Bununla beraber bu yan ürünlerimizin gerek işletmecilik gerekse değerlendirme konularında araştırma müesseselerimizce üzerinde durulması gereken hususları mevcuttur. Standardizasyonu tamamlanmış bulunan maddelerin piyasaca istenilen nitelikleri belirtilmiş bulunduğuna göre orman işletmelerimiz, çalışmalarını bu amaca uygun ürünleri elde edecek şekilde plânlamak görevi ile yükümlü bulunmaktadırlar.